

Глушко Д.А.,
студент 5 курсу, 2 групи
Господарсько-правового факультету
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ВПЛИВ ЗМІ НА ФОРМУВАННЯ “ФОНОВИХ ЯВИЩ” ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Ключові слова: мас медіа, інформаційна безпека, злочинність

Keywords: mass media, informational safety, criminality

Анотація: Розглянуто кримінологічні проблеми сучасної інформаційного середовища в аспекті розповсюдження фонових для злочинності явищ.

Abstract: Criminological problems of the modern information environment as an aspect of the spread of background phenomena of criminality.

Однією із ключових проблем кримінології як науки є детермінація злочинності. Дане питання і до нашого часу залишається чи не найбільш складним. Це стосується як і злочинів загалом, так і явищ, що безпосередньо на них впливають. Таку проблематику вивчає не лише кримінологія, а й ціла низка інших наук, насамперед – філософія, психологія та соціологія.

Про один із детермінантів фонових для злочинності явищ як ЗМІ і піде мова у даному матеріалі. Наше суспільство недарма отримало назву інформаційним. Адже, одним дотиком ми можемо дізнатися будь-яку новину про подію. Так само простим шляхом обмінювати повідомлення, розповсюджувати дані про різноманітні події. Саме ці можливості надають нам засоби масової інформації.

Сучасні ЗМІ фактично стали основним засобом ретрансляції культури, передусім масової. Культура ж – це система трансформації потреб, що переводить потреби нижчого типу (біологічні) на більш осмислені, суто людські (соціальні), основна з яких – стати, бути і залишатися людиною (індивідом, суб'єктом, особистістю). Негативним наслідком діяльності ЗМІ можна визначити те, що вони часто підмінюють культуру у класичному розумінні, на культуру масову.

Суспільство не може існувати без інформаційного середовища. Інформація завжди відігравала провідну роль у життєдіяльності людей, виступала найбільш потужним ресурсом суспільного розвитку. Останнім часом така інформація наповнюється антигуманістичними тенденціями, які знаходять своє продовження в літературі, мистецтві, друкованій і електронній пресі. Тобто запущено процес руйнування інформаційно-психологічної безпеки суспільства.

ЗМІ дедалі частіше вводять свого споживача у стан відчуженості від суспільства, усе більше розбещують його безсоромністю і насильством, злочинності і безкарності, пропагандою алкоголю і наркотиків, а також інші негативні тенденції. Потужні українські мас-медіа у своїх продуктах (серіалах, телепередачах, проєктах) культивують антисуспільні погляди, які являють собою оціночні судження (стереотипи мислення) значної частини людей, що виражають прийнятне ставлення до кримінальних форм задоволення повсякденних потреб та інтересів. Фактично, антисоціальні погляди виступають дороговказом, підштовхують на шлях вчинення злочинів тих, хто вагається [1, с.5].

Як бачимо, діяльність ЗМІ хоча і не містить прямого умислу на злочинне заподіяння шкоди своїми матеріалами, проте не виключає настання негативних наслідків для масового інформування населення. Цей ефект можна розглядати у якості дисфункції, яка має кілька форм прояву. Перша пов'язана з інформаційним перенасиченням, коли отримані знання залишаються в пасивному стані, оскільки часу на реалізацію інформації в діяльність не залишається, і вона багато в чому виходить за межі сприйняття.

Друга форма знаходить своє відображення у зростанні обсягу інформації, що буквально приголомшує читачів, телеглядачів, у меншій мірі радіослухачів. У цьому потоці є і сенсаційні та видовищні повідомлення, і прогнози про злочинність, і “моторошні” історії і компромат, і повідомлення про мафіозні організації та “розбірки”. Створювана у такий спосіб стресова, психічно травмуюча людей інформація, на яку неможливо вплинути, викликає в людей почуття відчуження, змушує людей перемикати свою увагу на питання особистого життя: наприклад як забезпечити власну безпеку, уберегти майно тощо. Суть третьої форми прояву дисфункції полягає в тому, що при задуваному перенасиченні інформацією суспільної правосвідомості настає “межа терпіння”, коли різко знижується в людей здатність до сприйняття правової інформації, але й з'являється почуття протесту, зовсім інша, негативна реакція на інформацію. Більше того, результат публікування інформації може бути прямо протилежним очікуваному [2, с.108-109].

Цілеспрямований руйнівний вплив інформаційних потоків на свідомість і психіку людини, яка живе у техногенному світі, стає дедалі інтенсивнішим. Такий процес є закономірним. У час, коли наше суспільство постійно економічні й політичні зміни, до яких додається і комунікативні зміни зі стрімким розвитком соціальних мереж.

Телевізійні компанії позбавлені будь-якого контролю зі сторони держави, які фактично підзвітні лише перед своїми власниками. І така свобода в умовах загальної нестабільності, правового нігілізму, що заповнила інформаційне середовище, часто перетворюється, за виразом В.В.Луценка, у “вольницю”, тобто одержання людиною можливості поводитися не так, як це вказує закон, а як заманеться [3, с.464].

Підсумовуючи, слід відзначити: істотною причиною, що впливає на сучасну ставлення населення до девіантних форм поведінки є відсутність у державі добре продуманої соціальної політики, руйнування цінностей та ідеалів, моральне розкладання і деградація тієї частини населення, яка злочинним шляхом заволоділа власністю у 90-ті роки ХХ століття, або осіб

наближених до влади, які беруть участь своїми капіталами через свої ЗМІ у проведенні антинародної політики та цинічно показує асоціальний тип поведінки.

Наразі соціум уражений антигуманістичними тенденціями, які знаходять своє продовження в літературі, мистецтві, кіно, друкованих і електронних ЗМІ. Спостерігається процес поступового руйнування інформаційно-психологічної безпеки суспільства.

Список використаних джерел:

1. Головкін Б.М. Причинність у системі детермінації злочинності // Теорія і практика правознавства. – 2014. – №1(5). – с.1-8
2. Назаренко Д.О. Роль засобів масової комунікації в детермінації фонових для злочинності явищ в Україні // Наше право. – 2014. – №3. – с. 106-111
3. Лунєєв В.В. Преступность XX века. Мировые, региональные и российские тенденции. Предисловие академика РАН В.Н.Кудрявцева / В.В.Лунеев. – М.: Норма, 1999. – 516 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017